



▲ У перший фестивальний день змагались читці-декламатори старших категорій. Читці-декламатори разом з членами журі.

лю поклали квіти до бюста О. Духновича.

Після привітання та доброго обіду всі поспішали до Словацько-українського культурно-інформаційного центру, де вже учасників змагання чекали декламаторки п'ятої категорії дорослих жінок. Хоч дощ йшов протягом двох фестивальних днів, все ж таки це не позначилося на піднесеному настрої читців-декламаторів.

Цього дня читали свої твори також читці-декламатори третьої і четвертої категорій.

Павло Богдан в ході змагання розповів про подвиж-



▲ Учасники змагання в читанні поезії і прози молодших категорій.

## Весняний подих поезії

В Пряшеві 17 та 18 травня відбувся 61 Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича



▲ Львівський музично-драматичний театр ім. Юрія Дрогобича представляє глядачам фестивалю музичну комедію І. Котляревського – М. Лисенка «Наталка Полтавка». Сцена з вистави.

ницьку працю на ниві народної української поетеси і письменниці Ірини Невицької (1886 - 1965).

На знак вдячності за її внесок в розвиток культури в Пряшеві і в різних місцевостях Пряшівського краю 30 років проходив огляд з художнього читання жінок «Струни серця». На жаль, через нестачу коштів наставала зміна в організуванні огляду і він став складовою частиною п'ятої категорії Фестивалю драми і художнього слова ім. О. Духновича.

У п'ятій категорії було 13 жінок, із яких дві зачитали

Любителі українського слова не забули і цього року про свій улюблений Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича.

Відкриття Фестивалю відбулось в урочистій атмосфері в інтернаті ім. О. Духновича (вул. Сабінівська) в середу, 17-го травня. Голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан наголосив на значенні художнього слова у вихованні підрастаючого покоління і нагадав, що на цей весняний час припадає 220-річчя з дня народження Олександра Духновича.

Тут же учасники фестива-



▲ Регіональна рада СРУСР у Свиднику згуртовує кращих читців-декламаторів. На фото (зліва): Галина Галчик, Олена Піндяр, Людмила Ражина.

власні твори, а одна поруч з читанням поезії ще й заспівала.

Найстаршою у змаганні була Ольга Урам зі Свидника, яка виступила із вибором творів кількох авторів і зайняла перше місце.

У четвертій категорії в поезії взяло участь 12 учасників, двоє із власною творчістю.

Обидві категорії були сильні, майже всі декламатори були на високому рівні. Менше учасників мала третя категорія, але одна дівчина із Михалівців виступила із



## Пам'ятник чехословацьким воїнам в Шотландії

У прекрасному шотландському середовищі *Arvisaigu* знаходиться реставрований пам'ятник чехословацьким воїнам, які тут під час Другої світової війни проходили тренування під назвою 'Special Operations Executive' (SOE).

Цей пам'ятник тут був встановлений у 2009 році. На ньому вириті імена чеських і словацьких бійців (загалом 71), які загинули в часі служби на західному фронті та 188 імен тих, які війну пережили.

259 чехословацьких десантників в Шотландії в 1941 – 1943 роках пройшло спеціальним військовим навчанням SOE.

Їх завданням було провести таємну операцію, спрямовану проти нацистського режиму. Перспектива, що вони вернуться живими, була малою. Багато з них і не повернулися, не дожили кінця війни. Загинули під час боїв, у катівнях гестапо, на місцях страти або в концтаборах.

Найвідоміша операція чехословацьких солдатів, які пройшли підготовкою в SOE – операція «Антропід», яка призвела до ліквідації представника рейхпротектора Райнгарда Гайдріха, і сьогодні є найбільш знаковим прикладом рішучості та героїзму чехословацького опору в боротьбі проти нацистського режиму.

Foto: Veronica McGuiness  
Джерело: [www.mzv.cz](http://www.mzv.cz)



▲ Читці-декламатори Основної школи в Ублі Снинського округу.

(Продовження на 2 стор.)

Про діяльність Союзу русинів-українців Словацької Республіки, чим живе українська громада Словацької Республіки, що друкує українська преса Словацької Республіки – газета «Нове життя», журнали «Дукля» і «Веселка» – можна довідатись, відкривши фейсбук чи вебсторінки:

<https://rusini-ukrajinci.sk>

<https://www.facebook.com/rusiniukrajincislovenskejrepubliky/>

<https://ukrsvit1.com.ua/zmi>

<http://ukrajinci.sk/novezytta.html>





▲ Сцена з вистави «Діснейлэнд» В. Сорокіна.

гально можна сказати, що всі читці-декламатори (51) прекрасно прочитали свої твори, тому голова журі Й. Марушак високо оцінила цьогорічний фестиваль і всіх похвалила.

Особливо високий рівень був відчутний у студентів та українських біженців, які через складні обставини опинилися за межами рідної землі і тепер проживають у Словаччині.

До Пряшева на фестиваль прийшли читці-декламатори з основних та середніх шкіл в Ублї, Орябині, Пряшеві, Михалівцях та Камениці над

## Весняний подих поезії

(Закінчення з 1 стор.)

власною творчістю, хоч має проблеми із зором. Написала дуже актуальний твір про суспільні відносини.

Увечері всі учасники фестивалю в Театрі О. Духновича в Пряшеві могли подивитись виставу Львівського академічного обласного музично-драматичного театру ім. Юрія Дрогобича «Наталка Полтавка». Заповнений зал, головним чином студентською молоддю, аплодував акторам за високопрофесійне мистецтво. За успішний виступ акторам подякував голова ЦР СРУСР Павло Богдан. Одночасно висловив подяку Любові Оленчук та Іванові Тужеляку (Ужгород) за допомогу в організуванні виступів українських митців у Пряшеві. Директор – художній керівник Микола Гнатенко висловив вдячність за запрошення на фестиваль і висловив сподівання, що це не остання зустріч з глядачами в Словаччині.

Наступного дня (18 травня) змагалась друга категорія, яка мала 13 учнів у поезії, а лише 2 у прозі. Тут прийшов і учень ОШ в Камениці на Циросі Петро Бонько, який не вивчає україн-

ську мову і не знає азбуку. Тому він одержав приз журі. Перша категорія мала 6 учнів у поезії, а лише 1 у прозі.

Цього дня у театрі актори згаданого театру ставили шоу ростових ляльок В. Со-

цірохою, а в п'ятій категорії виступали і жінки із Свидника.

В рамках Фестивалю виступила також актриса Евеліна Гвань з твором про любов, який мені дуже сподобався,



▲ 18 травня українці відзначають День вишиванки. Через дощ це свято українські актори разом з біженцями з України, головним чином матері з дітьми відсвяткували перед Театром О. Духновича в Пряшеві. В плані було показати вишиванки в центрі міста.

рокіна «Діснейлэнд – країна мрій», тому на неї прийшло подивитись багато дітей і молоді.

Журі працювало у складі Йолана Марушак, Марія Няхай та Марія Белей. За-

тому закінчу його словами: «Моя любове, я перед тобою сама, бери мене в свої блаженні сни».

Марія БЕЛЕЙ,  
член журі.

## Йосифу Годарському – 70

Йосиф Годарський народився 13.5.1953 року в селі Орябина як третій син. У січні 1959 року помер його батько, то в наступні дитячі та шкільні роки про нього піклувалася лише мати, оскільки старші брати мали вже власну роботу і були далеко від рідного села. Після закінчення Основної школи у рідній Орябині продовжив навчання в Середній електротехнічній школі в Кошицях (1972). Після закінчення середньої школи, через погане фінансове становище в сім'ї, протягом року працював у артілі «Поляна» Орябина на супутньому виробництві (pridružená výroba) в Празі. У 1973-1977 рр. вчився на електротехнічному факультеті Технічного університету в Кошицях.

Після закінчення університету працював у підприємстві «Хемлон» Гуменне як програміст. У 1988 році він змінив роботодавця і став керівником комп'ютерного центру в ОРР (районне промислове підприємство) Гуменне.

Після Оксамитової революції займався бізнесом, спочатку як приватний підприємець, а в січні 1991 року разом з іншими партнерами заснував компанію «ЕХСО, s.r.o.».

Одружений, має доньку Наталку та сина Іванка, живе в Гуменному.

Почавши навчання в Середній електротехнічній школі в Кошицях (15-річний), став активним членом КСУТу в Кошицях. Як член драматичного колективу «ДУМКА» протягом усього навчання в Кошицях грав у 7 театральних прем'єрах, наприклад, у п'єсах Єви Бісс: «В кайданах», Бабенко-Ішкова: «Коли любиш вірно», Ларченков: «Одна береза знає...», Коломієць: «Фараони», Розов: «В добрий час» та ін. Також брав активну участь в інших акціях, організованих КСУТом.

Активну діяльність на ниві культури КСУТу продовжив у Гуменному, місті, яке стало його постійним місцем проживання та роботи. Тут він також брав участь в аматорському театрі і зіграв ще в 7 прем'єрах.

За активну діяльність початком 80-тих років його, як наймолодшого члена, було обрано в члени Президії ЦК КСУТ. Членом президії КСУТ був до 2001 року.

На V з'їзді СРУСР у 2009 році йо-



го було обрано головою Контрольно-ревізійної комісії (КРК). На цій посаді він працював і в наступних роках, коли його на VI з'їзді СРУСР у 2013 році знову обрали головою КРК, а на VII з'їзді в 2016 році він став заступником голови КРК.

Довгий час був членом Президії Регіональної ради СРУСР в Гуменному, співорганізатором багатьох акцій, організованих Регіональною радою. Незабутніми є зустрічі любителів русинсько-української пісні, які від 2006 до 2011 року відбувалися 2-4 рази на рік у приміщенні готелю «Карпатія», а пізніше готелю «Алібаба» в Гуменному, де виступали, наприклад, Марія Мачошко, Ірина Гайдучко, «Вишиванка» з Кошиць, співочий гурт «Лелія» та співочий гурт «Камертон» з України, співоче тріо з Гуменного та ін.

Йосиф Годарський має велику заслугу у відновленні фестивалю аматорських музичних колективів «На крилах мелодії», який в 2010-2013 рр. року відбувався з великим успіхом в Гуменному.

У 1991 році він разом з Іваном Тільняком (до 1986 року працювали разом у «Хемлоні» Гуменне) були ініціаторами зміни виконавця комп'ютерного оформлення газети «Нове життя» на компанію «ЕХСО, s.r.o.», в якій вони були партнерами. Протягом наступного року компанія приступила до видавання журналів «Веселка» та «Дукля».

Бажаємо Йосифу з нагоди життєвого ювілея багато здоров'я та сил.

На многая і благая літа!

-іт-

## 61 ФЕСТИВАЛЬ ДРАМИ І ХУДОЖНЬОГО СЛОВА ІМ. О. ДУХНОВИЧА Результати змагання з художнього читання поезії та прози

### Перша категорія – поезія

- 1 місце Артем Лучик (ЗШ Т. Шевченка Пряшів)
- 2 місце Михаела Шламг'як (ОШ Орябина)
- 3 місце Анна Вікторія Дерев'яник (ОШ Орябина)
- 3 місце Лівія Ріганова (ОШ Убля)

### Перша категорія – проза

- 1 місце Гліб Сидоров (ОШ Орябина)

### Друга категорія – поезія

- 1 місце Єлизавета Колібабчук (ЗЄШ Пряшів)
- 2 місце Анна Добранська (ЗШ Т. Шевченка Пряшів)
- 2 місце Адам Кірнаг (ОШ вул. Коменського Михалівці)
- 3 місце Анастасія Копитко (ОШ вул. Купельна, Пряшів)

### Друга категорія – проза

- 2 місце Ростислав Кучер (ОШ вул. Важецька, Пряшів)
- 3 місце Петро Кушак (ОШ Орябина)

### Третя категорія – поезія

- 1 місце Марія Чулак (ОШ Орябина)
- 2 місце Габрієла Гожа (ОШ Убля)
- 3 місце Олена Чепурко (Пряшів)

### Власна творчість

приз журі: Яна Кірнаг (ОШ вул. Коменського Михалівці)

### Третя категорія – проза

- 1 місце Александра Петрик (ОШ Орябина)
- 2 місце Адамма Пітер Бучко (ЗШ Т. Шевченка Пряшів)
- 3 місце Ема Павлишин (ЗШ Т. Шевченка Пряшів)

### Четверта категорія – поезія

- 1 місце Ніколета Сокал (ЗШ – Гімназія Т. Шевченка Пряшів)
- 2 місце Софія Дрожецька (Гімназія П. Горова Михалівці)
- 3 місце Надія Бабаніна (Літературно-музична студія «Ліра» Пряшів)
- 3 місце Аліса Зилева (ЗШ – Гімназія Т. Шевченка Пряшів)

### Власна творчість

приз журі: Надія Бабаніна (Літературно-музична студія «Ліра» Пряшів)  
приз журі: Євген Кондратюк (Літературно-музична студія «Ліра» Пряшів)

### П'ята категорія – поезія

- 1 місце Ольга Урам (Свидник)
- 2 місце Наталія Зайковська (Пряшів)
- 3 місце Олена Кравченко (Пряшів)
- 3 місце Галина Галчик (Свидник)

### Власна творчість:

приз журі: Марина Бабенко (Пряшів)  
приз журі: Людмила Котиш (Пряшів)

## «НІЧ ЛІТЕРАТУРИ 2023»

У середу, 17 травня, у Словаччині відбулася 15-та «Ніч літератури 2023» – Братислава, Гуменне, Ліптовський Мікулаш, Нітра, Дольний Кубін, Кошиці, Модра, Левоча, Левіце, Сенець, Трнава, Галанта, Нові Замки, Жиліна, Мартін, Поважська Бистриця та Банська Штявниця. У цих шістнадцяти містах читалися уривки зі словацьких перекладів книг сучасних європейських письменників.

На вулицях Гуменного уривки з європейської літератури читали вже в'яте в рамках цієї концепції. Організатори, Вигорлатська бібліотека та Громадське об'єднання HumnoArt, адресували цьогорічне читання жителям Гуменного, які беруть участь у проекті «Гуменне – місто культури 2024» у різних жанрах.

Твори читали Ондрей Баб'ярчик, віцеприматор міста Гуменне, Штефан Балаш, гуменський музикант і поет-лірик, Данка Леблохова, яка активно працює в музичному жанрі.

-мка-



## ДЕНЬ МАТЕРІ

Материнство – невід’ємна частина розвитку суспільства. Саме під час зростання маленької дитини Матір вкладає багато знань у засвоєння простих життєвих навичок, правил поведінки, життєвої мудрості тощо. Але за цією непростою роботою залишаються непоміченими тисячі безсонних ночей, хвилювань та втом.

І все це – заради того, щоб рід людський мав своє продовження у історії. Материнство – це особливий час, який в більшості випадків починається від народження першої дитини і назавжди. Особливо турботливі матері – україночки. І навіть початок жорстокої війни агресивного суспіль-



одну годину назавжди змінюючи своє життя...

Минулого року словацькі громадяни організували День матері для українських біженців, аби підтримати материнський дух простих та сильних жінок з України. Вже другий рік поспіль продовжуються обстріли українських міст з боку росії, тому мудрі жінки розуміють, що з дітьми поки ще рано повертатися додому. А декому нема куди, адже будинки вже зруйновані щент... Тому в нових реаліях наші жінки стають іншими. На жаль, через такі тяжкі випробування, мужнішими. Але, найдивовижніше – так і залишаються Жінками, які надихають та дарують свою любов.

вало багато українок та українців різного віку. Ініціативу проведення свята тримала від самого початку талановита організаторка Людмила Саліженко, любляча матуся із міста Дніпро. Також організаційні моменти тримала на своїх плечах тендітна матуся з міста Кропивницький Олена Гавриленко. Діти привітали всіх мам емоційними виступами, піснями, віршами, танцювальними композиціями за підтримки матусі з міста Херсон – професіонала театральної справи – Олени Кравченко, керівника дитячого театального колективу «ХАМЕЛЕОН». КЗСМО «Музичної школи №3» Херсонської міської ради. Ведучою концертної частини свята була майстерна акторка з України Наталія Зайковська.

Під час свята готувався український борщ, яким пригощали



## Похід подяки

У неділю, 14.5.2023 р., в окрузі Снина відбувся традиційний Похід подяки.

Ця акція проводиться в Снинському окрузі вже 50 років. Її організатором спочатку було національне підприємство «Вигорлат» у Снині. Після його занепаду організаторську естафету перебрала на себе Гуменська регіональна рада Союзу русинів-українців СР.

Похід подяки організовується щороку на честь перемоги над фашизмом і закінчення Другої світової війни в Європі. Друга світова війна принесла з собою великі страждання, величезні матеріальні збитки і непоправні людські втрати. Широко відомо, що 6 мільйонів євреїв загинули в цій війні. Менше говорять про те, що в цій війні загинуло 10 мільйонів німців і понад 30 мільйонів слов'ян.

Учасники походу символічно висловили подяку всім, хто зробив свій внесок у перемогу над фашизмом і встановлення миру в Європі, поклавши вінок до меморіалу загиблим у тій війні. Водночас учасники походу висловили свою стурбованість тим, що відбувається в Європі сьогодні. Всі зійшлися на думці про необхідність збереження миру. Мир – це дуже крихка річ, і його треба постійно оберігати і зміцнювати. Але не зброєю, погрозами і силою, а спокійними, аргументованими переговорами і пошуком

примирення. Тільки такий шлях може гарантувати, що молодим людям, нашим синам, не доведеться гинути за чужі інтереси.

Але Похід подяки має й інший вимір – це також соціальна, культурна, спортивна та освітня подія. Щороку на ньому початком весни люди зустрічаються, гуляють природою, що пробуджується, дізнаються щось нове про Землю, всесвіт і планети, печуть ковбасу, спілкуються. А іноді навіть співають. Так було і цього року.

Після покладання вінка до пам'ятника загиблим учасникам походу вирушили автобусом до Колоницького верху, похід традиційно також включає в себе відвідини Астрономічної обсерваторії на Колоницькому сідлі. Цього року учасники походу прослухали чудову лекцію про Парк темного неба, який є частиною Національного парку Полонини.

Сам похід тривав близько 4 годин. Учасники маршу пройшли понад 12 км мальовничою природою від Колоницького сідла до рекреаційного комплексу Рибники у Снині. У рекреаційному комплексі для учасників походу були приготовані частування. Всі бажачі могли поїсти і в товариській і веселій обстановці поговорити з друзями.

Похід завершився приймним настроєм, а також співом народних пісень.

М. ПЕТРИЩАК.



ства росії проти України ніяк не зменшило поняття материнства. Матері задля порятунку своїх дітей торік залишили затишні домівки, коханих чоловіків та любимої батьків... Деякі за кілька годин приймали рішення відвезти подалі від бомб та насилля російських солдатів своїх дітей. За

В цьому році день Матері відбувся 14 травня, і українці, які стали більш загартовані, тепер самоорганізувалися і створили справжнє свято. На території Ганіски в місцевій частині Боркут біля Пряшева, у «Кантрі клубі» відбувалися різні змагання для дітей та дорослих. Свято створю-

учасників та гостей. Серед запрошених були присутні Павло Богдан, голова Центральної ради СРУСР, Франтішек Ольга, мер Пряшева та інші. На території «Кантрі клубу» були розміщені локації з дитячими зонами, де спілкувалися між собою діти різних вікових категорій. Кілька громадських організацій розважали дітей веселими конкурсами та активностями.

Щира подяка всім, хто долучився до організації свята. Окрема подяка власникам «Кантрі клубу» за можливість проведення Дня матері на їх території. Це свято було чудовою нагодою нагадати українцям, що ми сильний та стійкий народ. Що при різних обставинах ми залишаємося співочою, життєлюбною та мужньою нацією. Творчість та взаємодопоміжність – це те, що допомагало в усі часи Українцям залишатися людьми та завзятими. Отож, віримо в найкращі зміни в найближчому часі!

Галина ГОДИНА.

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

2) конфлікти необхідно вирішувати виключно мирним шляхом та на основі діалогу;

3) не допускати односторонніх спроб силою змінити статус-кво в будь-якій точці світу;

4) міжнародний порядок має ґрунтуватися на верховенстві права.

Учасники сесії також обговорили терміни проведення Глобального саміту миру, а Україна заручилась підтримкою партнерів у допомозі над його підготовкою.

Жовква також повідомив, що в Хіросімі Зеленський провів двосторонні зустрічі з усіма лідерами G7 та більшістю лідерів Глобального Півдня, які брали участь у Саміті, зокрема з прем'єр-міністром Індії, президентами Індонезії та Кореї, а також з прем'єрами В'єтнаму та Австралії.

«Українська правда»,  
21.5.2023 р.

## Саміт G7

Під час підсумкової сесії на саміті G7 у японській Хіросімі учасники погодилися з аргументами президента Володимира Зеленського щодо того, що Формула миру може бути лише українською, та ухвалили низку рішень.

**Джерело:** заступник керівника Офісу президента Ігор Жовква у Facebook

**Дослівно:** «Вперше від початку повномасштабної російської агресії за одним столом з президентом України були усі лідери G7 (США, Японія, Німеччина, Британія, Франція, Італія, Канада) та лідери найвпливовіших держав Глобального Півдня – Індії, Бразилії та Індонезії. Саме ця Сесія G7 стала найголовнішою і найрезультативнішою для України».

**Деталі:** Партнери обговорили

українську Формулу миру, на якій має базуватися відновлення миру в Україні, та почули реакцію Глобального півдня.

«Українська сторона чітко пояснила, чому Формула миру може бути лише українською – адже війна відбувається саме на українській землі й саме українці виборюють своє право на незалежність, територіальну цілісність, безпеку та успішне майбутнє. Партнери дослухалися до нас і погодилися з аргументами президента України», – повідомив Жовква.

Учасники підсумкової сесії ухвалили такі рішення:

1) усі держави повинні дотримуватися принципів Статуту ООН, в першу чергу, таких як повага до суверенітету та територіальної цілісності;

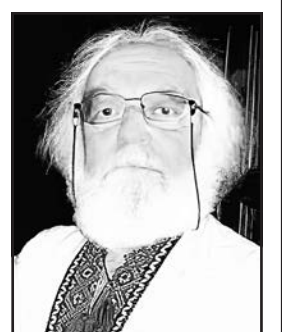
## Михайло Рамач

13 травня в Сербії помер кореспондент Радіо Свобода на Балканах Михайло Рамач. Про це повідомила його донька Анамарія Рамач Фурман.

Михайло Рамач за освітою історик, народився 16 серпня 1951 року.

Журналіст, поет, перекладач та сценарист, член Національної спілки письменників України. Автор семи поетичних книжок, п'яти книг есе про колишню Югославію й нинішню Сербію. Був головним редактором трьох сербських щоденних газет. У сербських ЗМІ від початку 1990-х років друкував матеріали про Україну. У 2006 році отримав орден князя Ярослава Мудрого V ступеня.

Михайло Рамач співпрацював з Українською редакцією Радіо Свобода з 1998 року, висвітлював головні події на Балканах.





## Улич – Улицьке Криве

У Полонинах буде завершено будівництво ще одного велосипедного маршруту. Йдеться про відрізок довжиною понад чотири кілометри від Улича до Улицького Кривого. Пряшівський самоврядний край (ПСК) підписав договір про безповоротний фінансовий внесок з Міністерством інвестицій, яке профінансує проект. Його сума становить 1,64 мільйона євро. Згадана ділянка є однією з трьох, які ПСК завершить цього року.

Підписано договір про безповоротний фінансовий внесок (БФВ – *pepánratnú finančnú príspevok*) з Міністерством інвестицій, регіонального розвитку та інформатизації на завершення наступного етапу веломаршруту Полонинська стежка (*Poloniny Trail*). Йдеться про завершення більш ніж чотирикілометрової ділянки Улич – Улицьке Криве.

Ця остання інвестиційна акція є продовженням проектів з оновлення велосипедних довжиною майже 14,3 км на ділянці Старица – Руське та будівництва восьми кілометрів нових маршрутів для велосипедистів у напрямку Стащина. Пряшівський край запустив їх у березні цього року, а їхня інвестиційна вартість становить 11,2 мільйона євро.

Поточний проект у напрямку Уличке Криве коштує 1,64 мільйона євро, і ПСК бере в ньому участь у співфінансуванні у розмірі 5%. Всі три проекти будуть першими, які будуть реалізовані в рамках Полонинської стежки. Це має статися до кінця цього року.

«Я радий, що, незважаючи на ускладнення протягом останніх трьох років підготовки, нам вдалося виконати всі умови для подачі проекту і підписати кон-

тракт, який буде фінансувати проект. В даний час в Міністерстві інвестицій буде проходити процес перевірки тендеру на визначення підрядника будівництва, а після його завершення контракт з підрядником набуде чинності. Після цього можна буде розпочати будівництво від Улича до Улицького Кривого», – сказав у цьому контексті Мілан Маєрський, голова ПСК.

Зокрема, маршрут між Уличем та Улицькими Кривим веде від місцевої дороги вздовж лівого берега Збойського потоку. Потім він переходить через дерев'яний пішохідний міст на правий берег цього потічка і продовжується вздовж траси колишньої лісової вузькоколійки, розташованої поруч з ґрунтовою дорогою.

Він планується вздовж Збойського потічка до села Улич. Тут він проходить повз популярні туристичні плоти і веде до місця злиття Збойського потічка з річкою Уличка. Велосипедисти перетинають цю річку ще одним дерев'яним велосипедним мостом і продовжують рух навколо річки по захисній дамбі до кінця ділянки. Загальна довжина ділянки становить чотири кілометри.

Адміністрація Пряшівського краю також готує до реалізації інші відрізки Полонинської стежки. А саме: між Руниною та Улицьким Кривим, між Уличем та Калною Розтокою, а також з'єднання зі Стацинською Розтокою. Ці маршрути замкнуть весь веломаршрут, загальна довжина якого після завершення будівництва складе 86 кілометрів.

ПСК,  
відділ комунікацій.

## Сторінки минулого (80)

### ВЕЛЬКРІП (ВИКРІП) – VEL'KROP (окр. Стропків)

Історичні назви села: *Folkrophaw* (1408), *Folkrophaw*, *Ffelkrophaw* (1410), *Fylkrop* (1430), *Vylkrop* (1454), *Velkrop* (1773), *Velkrop* (1920); по-мадярськи *Velkrop*, *Velk*.

Стат.: 1828 – 36 буд., 280 жит., 1869 – 174, 1881 – 187 жит., з т. 1 чехосл., 176 рус., 173 гр.кат./правосл. 1900 – 223 жит., 218 рус., 214 гр.-кат./прав., 1910 – 229 жит., з т. 218 рус., 223 гр.-кат./правосл., 1921 – 39 буд., 197 жит., з т. 194 рус., 3 євр., 194 гр.-кат./прав., 3 ізр.; 1930 – 261 жит., з т. 246 російська нац., 3 слов., 5 р.-кат., 248 гр.-кат., 1940 – 384, 1948 – 262, 1950 – 253 жит., з т. 10 слов., 243 російська нац., 3 р.-кат., 250 гр.-кат., 1970 – 304, 1980 – 258, з т. 114 слов., 236 укр., 1 російська нац., 1991 – 53 буд. (9 незас.), 226 жит., з т. 139, 146 слов., 39 рус., 39 укр., 121 правосл., 94 гр.-кат., 9 р.-кат., 1 ін., 1 невст., 2001– 220 жит. з т. 145 слов., 30 рус., 6 укр., 9 р.-кат., 82 гр.-кат., 123 правосл., 2011 – 215 жит., з т.133 слов., 34 ром., 34 рус., 7 чес., 7 невст., 11 р.-кат., 73 гр.-кат., 119 правосл., 1 апостол. церква., 1 адвент., 3 без віросл., 7 невст. 2021 – 231 жит., з т. 193 слов., 11 ром., 15 рус., 2 чес., 10 невст., 3 без віросл., 14 р.-кат., 72 гр.-кат., 131 правосл., 1 адвент., 10 невст.

Площа хотара 1047 га.  
Хотарні назви Велькропа, як їх подають словацькі путівники: *Vrch Nučka*, *Uhlisko*, *Dolinky*, *Brianky*, *Markusov*, *Novina*, *Na doline*, *Pod brezínami*, *Domanov*, *Grúň*, *Kozubov*, *Pri buku*, *Cez vrch*, *Maliník*, *Nad Novinami*, *Záruby*, *Nad kostolom*, *Hlavné*

українських шкіл у Словаччині. Була особисто знайома з багатьма відомими мистцями і письменниками української діаспори у міжвоєнній Чехословаччині: скульптором Михайлом Бринським, сином режисера та актора Миколи Садовського Нікі Тобілевичем (1897– 1963), музикантом і диригентом Платонідою Щуровською-Россіневич, педагогом і піаністкою Оксаною Косач-Шимановською, поетом Олексо Стефановичем, про яких залишила спогади і архівні матеріали. Протягом складних повоєнних літ зберігала унікальний еміграційний літературний архів Олександра Олеса. Авторка статей про українських та білоруських письменників до чеських енциклопедичних видань – «*Průřiční slovník náučný*» (1962-1967 рр.), «*Malá československá encyklopédie*» (1984 р.). Одна із ініціаторок заснування Чеської Асоціації Україністів (1991 р.) у Празі.

Померла в Празі 1.2.1991 р. Похована на Ольшанському цвинтарі в Празі у спільній могилі зі сестрою Лесі Українки – Оксаною Косач-Шимановською, якою опікувалась і з якою приятелювала. У 2003 р. у відповідності до заповіту літературний архів дослідниці був переданий до Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН.

Дж.: Оксана Пеленська «Україна поза Україною» (2019).

*kruhy*, *Leštiny*, *Nad Poliankou*, *Mezdi potôčikami*, *Klin*, *Beracké dolinky*, *Jurkov grúň*, *Velký les*, *Nižný kút*, *Bobová*, *Nad potôčkom*, *Pod jamou*, *Revákova dolina*, *Vrch Malinika*, *Barnov*, *Hôrka*, *Lazy*, *Pod Čalovým*, *Hrabiny*, *Za Štvrťami*, *Nad Hučkom*, *Sutiny*, *Starý Velkrop*, *Nad Fečovou jamou*, *Plošť*, *Tehelňa*.

В літературі зустрічається різне написання назви села.

У Списку населених пунктів Лемківщини село зараховане до лемківських і наведено як Велькроп. Атлас українських говорів Східної Словаччини В. Латти назву села подає як *Бєкр'іп*. В дальших словниках і довідниках зустрічаємо *Викріп* і *Великроп*.

У Лексиконі Я. М. Корабинського (1786) назва села подається як *Welkrop*, в ньому, як зазначає лексикон, проживають руснаки (*rušnak.*), за релігійною ознакою вони православні (див. стор. 825-846).

Чеський етнограф Л. Нідерле записав Велькріп до руських сіл, яке, як і Детрих, Бехерів, Штельбах (від 1948 року Тихий Потік), Пуцак (від 1955 року Корункова), первісно заснували німці, згодом в них почали переважати руснаки, як часто їх називають документи. У первісності німецьких поселенців зривається історик Ф. Уличний. В історичних джерелах, як пише він, село відоме в значенні Велькропова Поруба, у пізніших документах – лише під назвою Велькріп, але з різними варіаціями написання. Село було засноване шолтисом зі своїми підданими на заставному (закурном) праві. «Хоча немає сумнівів, що поселення було засноване в 14-му або найпізніше на початку 15-го століття, залишається під питанням, чи воно засноване за німецьким або волоським правом. Документально доведено що в 16-му столітті в селі були волохи, отже русини. Це дає більше можливостей для волоського населення і волоського права», – пише історик. Далі він доводить існування в селі православної церкви і православного священника. У зв'язку з цим він пише: «У 1600 році в поселенні було десять будинків підданих, безсумнівно, також будинок шолтиса і, нарешті, будинок православного парафіяльного священника, оскільки в селі була православна церква, про що є докумен-

тальні свідчення від 1601 року. На зламі 16 і 17 століть Велькріп був селом середнього розміру, в якому жили русини. У 17 столітті як шолтинські, так і волоські домогосподарства збідніли».

Загалом відомо, що Велькріп вперше у документах згадується в 1408 і 1410 рр. як маєток пана Перені у Стропківському панстві. В 1557 р. є відомості про шолтиса в селі. У 1567 – 1767 рр. село було маєтком сім'ї Петі. У 1569 – 7 господарських дворів, де служило 7 желярів. Від 1767 село стало маєтком пана Вечеї. У 1715 р. з 18 дворів лише 8 було заселених. В 1569 р. село мало 7 господарств (порт), в 1598 р. тут було 8 заселених і 10 опустілих господарств. А 1787 р. село мало 33 будинки і 211 жителів. Урядовий лексикон Угорщини 1773 р. село наводить як чисто руснацьке. Релігійний перепис населення 1806 р. село вже зареєстроване як греко-католицьке з руснацькою мовою проповіді. В 1828 р. село мало 36 будинків і 280 жителів, в 1869 р. – 174 жителів.

Жителі займалися землеробством, працювали у лісах, випалювали дерев'яне вугілля. У 19 ст. мала тут маєтки родини Ружічки. 1936 р. почала працювати парова лісопилка. В кінці 40-х рр. 20 ст. на пілі працювало 57 людей. В 1947 р. переселилося (оптувало) в Україну 98 осіб (22) родини. 1957 р. провели електрифікацію, 1958 р. – автобусну лінію, 1959 р. заснували артіль – ЄСГА. У 70-х рр. 18 ст. збудовано зеркву Пресвятої Богородиці. Від 1934 р. почалось регулярне навчання дітей у початковій школі.

Православні віруючі мають храм свв. Апостолів Петра і Павла, який побудували в 2000 році. Настоятелі після побудови храму: о. Андрія Желізняка, єрей Мгр., інж. Душан Сконц.

Греко-католицьким віруючим служить храм Василя Великого (1658).

Зберігся список парафіяльних греко-католицьких священників та адміністраторів: (1690 – 1690) Данило Попович, (1726 – 1726) Григорій Поливка (1733 – 1750) Яків Поливчак, (1788 – 1806) Ірнатій Поливчак, (1814 – 1826) Петро Гулович – замісник з Брезнички, (1827 – 1850) Петро Гулович (\*1800) – замісник з Брезнички. Останніми роками в храмі служили замісники з Брезнички: (1999 – 2011) Йосиф Михаліч, (2011 – 2017) Роберт Кролак, (2017) Ян Сенай.

-м-

## 3 листків календаря

### ЗІНА ҐЕНІК-БЕРЕЗОВСЬКА

11.4.2023 року минуло 95 років з дня її народження

Літературознавець і перекладачка, дослідниця українсько-чеських літературних і культурних зв'язків походить з родини уродженця Волині Модеста Бондарчука. Зіна Ґенік-Березовська народилася 11.4.1928 р. в Солопиках поблизу Праги (*Solopysky u Prahy*).

У 1953 р. закінчила філософський факультет Карлового університету в Празі (серед викладачів відомі вчені-україністи Іван Панькевич, Іван Зілинський), кандидат філософських наук, тема дисертації – «Генріх Гейне в українській літературі». Від 1954 р. – науковий працівник Слов'янського інституту АН Чехословаччини, від 1964 р. – науковий працівник Інституту мови і літератури АН Чехословаччини. В 1958 р. захистила докторську дисертацію на тему «Взаємини Івана Франка з чеською літературою».

Коло наукових інтересів – українська література та історія українсько-чеських літературних і культурних зв'язків. Головні праці: «Значення Михайла Павлика для українського політичного та культурного життя», «Чеська україністика

і білорусистика в роках 1945-1969», «Іван Франко і чеська література», «Про О. Кошиця і його капелу». Популяризатор



української літератури в Чехії та Словаччині, зокрема, переклала на чеську мову твори Г. Сковороди, І. Котляревського, В. Стефаніка, І. Франка, М. Коцюбинського та ін. Співавтор антології українських оповідань, що вийшла чеською мовою в 1986 р. У співпраці зі Словацьким педагогічним видавництвом у Братиславі займалась виданням підручників для

## Новини культури

КІПР. В Українському домі на Кіпрі у місті Пафос до Дня вишиванки відбувся святковий захід, головною подією якого став майстер-клас з вишивки браслета-оберега від членкині Спільки художників України Лідії Іваницької.

КИТАЙ. У столиці Китаю місті Пекін українці під час фестивалю національностей у міжнародній початковій школі Фанцхаоді познайомили присутніх з українською культурою, одягом, звичаями та традиційними стравами української кухні.

АВСТРІЯ. Учні Української суботньої школи у Відні відвідали виставку-ретроспективу одного з найвідоміших українських художників сучасності Івана Марчука.

НІМЕЧЧИНА. Генконсульство

України в Гамбурзі разом з українською громадою з метою повернення уваги до особистих історій українців та українко, частину з яких знайшли прихисток у Німеччині, взяло участь у Довгій ночі консульств, що відбулася у рамках Тижня Європи.

ЧЕХІЯ. У Празі було відкрито Міжнародний книжковий фестиваль і ярмарок «Світ книги», на якому традиційно було представлено український стенд.

УГОРЩИНА. Центр української культури та документації в Угорщині та Товариство української культури в Угорщині долучилися до організації святкування, яке було присвячене Дню Європи та проходило у Будапешті на площі Свободи.

## NOVE ŽYTĽA

КULT  
MINOR

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 73. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s. Stredisko predplatného tlačie. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

## НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР.  
Рік видання 73. Головний редактор Мировислав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на прохання автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.